GAZETA LWOWSKA.

Sobota | Ner. 96. | 17. sierpnia 1839.

Przegląd artykułów.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

— Z Wiédnia. —

JCKMość dyplomatem własnoręcznie podpisanym, raczył jubilowanego radzcę nadwornego i kawalera ces. austryjackiego orderu Leopolda, Jana Platzer, stosownie do statutów orderu, wynieść najłaskawiéj do stanu rycérskiego Cesarstwa Austryjackiego.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Ameryka.

Wyrokiem z dnia 17. kwietnia państwo Guatemala odłaczyło się od Rzeczypospolitéj federacyjnéj środkowéj Ameryki, i ogłosiło się niepodległém, udzielném Państwem.

Hiszpanija.

O odsieczy danéj Lucenie przez krystynistów, list z Madrytu pod dniem 24. lipca zawiéra następujące bliższe szczegóły: »Jenerał O'Donnell usprawiedliwił świetnym sposobem położone w nim nadzieje. Lucena po raz szesnasty przez 22 dni główną siłą Cabrery opasana, została ocaloną, przez co wojsko armii centralnéj powzięło to przekonanie, że zastępy hrabi Morelli nie są niezwycięzonemi. O'Donnell w 12 batalijonów i 900 konnicy, opuścił dnia 15go Castellon de la Plana i drugiego wieczora przenocował w Adzaneta, pod działami warowni Villafames. Z-rana dnia tegoż Cabrera z 5cią batalijonami i jednym szwadronem, które mu Llangostera przyprowadził, wyruszył z miasteczka Alkory, w kierunku ku las Aceras. Nazajutrz nastąpiło uderzenie na warowne stanowiska Cabrery; osadzone były 11. batalijonami, 500 konnicy i 2 działami. Nieprzyjaciel z swéj piérwszéj linii wyparty, cofnął się w las górzysty Gonzalvo, będący kluczem do całego stanowiska. Jenerał Aspiroz uderzył nań z frontu, brygadyjer Hoyos z prawego skrzydła, i mimo mocnego oporu spędzono go ze wzgórza. Tymczasem jazda O'Donnella, która z powodu przykrego położenia z trudnością rozwinąć się mogła, czyniła obroty ku lewemu skrzydłu nieprzyjaciela, który w końcu wszelkie stanowiska swoje i blokadę Luceny opuścił, poczém O'Donnell mógł wprowadzić w to miejsce swój wielki transport żywności i ściągnąć do siebie jenerała Aznar, który stał tam w 2 batalijony, 40 koni i 5 dział. Wojsko Królowéj przenocowało na bojowisku. O'Donnell sam wystrzałem karabinowym w rękę raniony, dnia 18. z rana odesłał rannych swoich, w liczbie 200, do Castellonu. Po-między ostatnimi znajduje się pułkownik Oxholm, Duńczyk rodem, który od lat ośmiu w armii hiszpańskiéj służy, i z wielkiém odznaczeniem się walczył; kilkakrotnie na wskróś jest przestrzelony i wątpią, by mógł przyjść do zdrowia. Po południu sam O'Donnell wszedł do Castellonu; nie napastowany bynajmniéj od karlistów w wąwozach, które przebywać musiał. Mają tu ufność, że szczęśliwy wypadek ten stanie się piérwszym krokiem do osiągnienia świetniejszych jeszcze korzyści. Jakoż w istocie ma O'Donnell mieć zamiar uderzyć na nieprzyjaciela w Morelli, w téj głównéj jego siedzibie, którą dotąd za niepodobną do zdobycia uważają. W celu tym działa ciężkiego wagomiaru i bomby wyprawiono morzem z Kadyxu do Walencyi.«

Według wiadomości od granicy hiszpańskiéj, Don Carlos dnia 27. lipca przebywał zawsze jeszcze w Onate. — Brygadyjer Ripalda z czterma karlistowskiemi wyborczemi kompanijami, dnia 29go lipca posunął się aż do Canfranc, pojmał

)(

dyrektora cła z tegoż 18. urzędnikami, zabrał pieniądze złożone w kasie cłowéj, blizko milijon realów, ze składu towarów tamtejszych wybrał dla swojego wojska 60 postawów sukna i t. p. i z jeńcami swoimi spieszno umknął.

Donoszą z Madrytu pod dniem 27. lipca, że w wiadomych tam dotąd wyborach do kortezów tak zwana »partyja ruchu« ma przewagę. W Gualajarze i Saragossie obrano samych ultra-liberalnych deputowanych. — Jenerał O'Donnell, który za daną Lucenie odsiecz mianowany został jenerałem dywizyi, przybył dnia 25. lipca do Walencyi; Aspiroz stał w Onda; Cabrera zajmował wojskiem swojém Alkorę i okolicę.

Wielka Brytanija i Irlandyja.

Na posiedzeniu izby lordów dnia 25go lipca naradzano się w wydziale nad bilem o korporacyjach irlandzkich. Na wniosek lorda Lyndhurst uchwalono 93 głosami przeciw 50, podnieść opłatę wyborową z ośmiu na dziesięć funt. szt. Sądzą, że izba niższa na tę odmianę nie zezwoli, a przeto rzecz ta i tą razą załatwioną nie będzie. Postanowiono 21 głosami przeciw 12 na odczytanie po raz trzeci bilu o karności kościelnéj. Na posiedzeniu z dnia 26. lipca margrabia Normanby podał wniosek, aby w wydziale nad bilem kanadyjskim się naradzono. Lord Brougham mówił przeciw bilowi i za przywróceniem zawieszonéj konstytucyi osadniczéj. Książę Wellington oświadczył się za bilem, ale nalegał, aby angielskie wojsko w Kanadzie na lądzie i na morzu wzmocniono. Nie wątpiono o tém bynajmniéj, że się obrady w wydziale w ciągu posiedzenia zakończą. — Na posiedzeniu izby niższéj dnia 25. lipca kanclérz izby skarbowéj podał wniosek, na przedłużenie listu swobody dla banku irlandzkiego. P. O'Connell powstawał przeciw temu wnioskowi, który wszakże dnia 26go lipca 79 głosami przeciw 24 przyjęto.

Na posiedzeniu izby lordów dnia 26go lipca, toczono w wydziale rozprawy nad bilem kanadyjskim, za którym się także hrabia Durham oświadczył. Następnie przyjęto wniesioną przez lorda Ellenborough poprawkę, téj treści, ażeby wydawane przez gubernatora w jego radzie w miejsce ustawy, moc prawa mające rozporządzenia, przez adres izby parlamentu do korony wniesiony, zawieszonemi być mogły. — W izbie niższéj przeszedł przez wydział bil o policyjnych sądach w Londynie.

W izbie niższéj d. 26go lipca odczytano po raz trzeci i przyjęto bil dotyczący się opłaty od listów. Uprzednio wszczęła się jeszcze krótka rozprawa, pod względem zabezpieczenia przesyłek pieniężnych. Sir Robert Peel utrzymywał, iż się dowiedział, że rząd przesyłki takowe za złożeniem małéj opłaty zabezpieczyć zamyśla. Przestrzegając nie pochwalał on tego postępowania, przez któreby uprzywilejowaną opłatę na korzyść majętniejszych zaprowadzono, a tém samém większa massa korespondencyi doznałaby przez to nie małego uszczérbku.

Na posiedzeniu izby lordów w dnia 29. lipca, margrabia Londonderry uczynił zapytanie, jakie środki przedsięwziął rząd dla zapobieżenia rozruchom w Newcastle, Stockton i innych miejscach poblizkich, w których wielkie zaburzenie panuje. Lord Melbourne odrzekł, iż rząd wszelkich w tym względzie potrzebnych środków przedsięwziąć nie zaniedba. — Izbą niższa zajmowała się rozprawami, które tylko interesów miejscowych się dotyczyły.

Udział w tegorocznych parlamentowych posiedzeniach, które już do końca się zbliżają, z dniem każdym bardziéj słabnie. W powolném umilknieniu opozycyi upatrują niektórzy związek z sprawami na Wschodzie, względem których pomiędzy obiema głównémi partyjami kraju, jakaś tajemna zgodność panować się zdaje. Na posiedzeniu izby niższéj d. 30go lipca, pan Blount z miasteczka Tones nowo-obrany członek partyi Whigów, zajął miejsce w parlamencie; wszelako wybór jego jeszcze zaprzeczonym być może. Sir G. Grej domagał się pozwolenia o wniesienie bilu, mocą któregoby pracującym klasom ludu wolno było corocznie podczas świąt Wielkanocnych odbywać zgromadzenie i z grona swego wybiérać naczelnika, którýby w takim razie z swojéj strony posiadał parlamentowe prawo wyboru, przezcoby dla Anglii niemal 15,000 a dla Szkocyi i Irlandyi razem wziąwszy podobnaż ilość wyborców urosła. Plan ten dążący do nadania niższym klasom ludu niejakiego udziału w zastępstwie parlamentowém, bez głosowania odrzucono.

Zdaje się, że Chartystów na raz uspokojono, przynajmniéj Gazety nic więcéj o dalszych rozruchach nie donoszą. *Obserwer* pisze, że konwent zgromadził się wprawdzie jak zwykle dnia 27. lipca w swéj głównéj kwatérze w Londynie, lecz nie był licznie odwidzonym, a przytém członkowie jego smutno wyglądali. Nie było także żadnych właściwych rozpraw. Przed odroczeniem konwentu przybył deputowany z Birminghamu i doniósł, że nastąpić mające badania uwięzionych w Warwiku Chartystów, nietylko tamże największy wzbudzają udział, lecz oprócz tego jest w zamiarze posłać do Warwiku deputacyje chartystowskie ze wszystkich miast sąsiednich, dla dawania uwięzionym pomocy radą i pieniędzmi. — Donoszą także, iż wydane w Bir-

minghamie dzieło »O fechtowaniu się piką na pieszo«, ogromny znajduje odbyt po jednym *penny* egzemplarz. W sąsiedztwie Manszestru i Birminghamu panuje zawsze jeszcze niejakie wzburzenie. Słychać o zgromadzeniach radykalnych w Bury i Middletonie. W Stafford robotnicy przy fabrykach zaprzestali robót swoich, ponieważ fabrykańci taryfę płacy znowu zniżyli. — O'Connor, który w pewnym względzie za naczelnika Chartystów uchodzi, nie przestaje ludu podburzać.

Książę Wellington otrzymał niedawno wiadomość, iż ministeryjum hiszpańskie, niepomne na jego dla Hiszpanii położone zasługi, na tameczne dobra jego nie tylko zwyczajne ale i nadzwyczajne podatki nałożyło.

Dzienniki londyńskie wiele zajmują się teraz opisem przygotowań i ćwiczeń na wielki przez lorda Eglintoun zapowiedziany turniéj (obacz »Rozmaitości« Nr. 32), który w tegoż wiejskiéj siedzibie w Szkocyi ma się odbyć zupełnie w ubiorach średniego wieku. Koszta turnieju tego więcéj niż na 50,000 funt. szterl. obliczono.

Lady Estera Stanhope, sławna mieszkanka puszczy syryjskiéj, gdzie od dawna już przebywała w ruinach klasztoru *Mar Elias Alza* — o półtoréj godziny drogi od Seidy (Sydonu) — który wraz z przyległą włością Dszun wyznaczył jéj za siedzibę (późniéj przez Ibrahima pokonany) Abdallah Basza Saint-Jean d'Akru, umarła tamże, po krótkiéj słabości, d. 23go czerwca. Lady Estera, urodzona d. 12go marca 1776, a zatém przy śmierci swojéj nie spełna sześćdziesiąt cztéry lat mająca, była najstarszą córką ostatniego a siostrą teraźniejszego hrabi Stanhope, i siostrzenicą Williami Pitta, w którego domu wychowanie otrzymała. Roku 1806 udała się na Wschód, z kąd od tego czasu nie wróciła więcéj do Europy. Rozumem i majątkiem zjednała sobie wielki wpływ u Arabów puszczy, którzy ją jak monarchinię czcili, aż do ostatnich czasów, w których wraz z jéj majątkiem i znaczenie powoli nikło. Była gościnną i wspaniałomyślną, i wyjąwszy ziomków swoich, wszystkich zresztą podróżnych chętnie u siebie przyjmowała. Anglików będących w potrzebach wspiérała wprawdzie, ale u siebie widzieć ich nie chciała. Nosiła najwięcéj turecki strój męzki, mówiła po arabsku i żyła całkiem na sposób arabski.

Od nie dawna powątpiewana wiadomość, o zajęciu przez wojsko angielskie Kandaharu, potwierdziła się. *Globe* pisze pod dniem 31. lipca: »Otrzymano dziś z Indyj-Wschodnich ważną wiadomość, że armija angielska wkroczyła d. 21go kwietnia do Kandaharu. Usunięto trudności, jakie pod względem uprowiantowania armii miano do przebycia, i takowa przyjętą została z otwartemi rękoma. — Wiadomości prywatne z Kandaharu pod d. 29. kwietnia donoszą, że Szach Szudsza śród wielkiéj radości mieszkańców na tron wstąpił; wszyscy naczelnicy, wyjąwszy Bahrukzysa, poddali się Anglikom. Dost Mohammed wysłał rodzinę swoje do Bokhary. Wojsko angielskie miało niezwłocznie ruszyć w dalszy pochód do Kabulu, gdzie spodziéwało się stanąć za 22 dni. — Pocieszające wiadomości te przyjęto w Peszauerze z wielkiém uradowaniem. Miasto przez trzy dni ciągiem oświetlano i poczyniono przygotowania, by armija posiłkowa Rundszyt Syngha, któréj Szach Zadah Tymur i pułkownik Wade towarzyszą, mogła niezwłocznie daléj ku Kabulowi postąpić.«

Rząd i kompanija wschodnio-indyjska otrzymały drogą lądową wiadomości z Kantonu do dnia 15. kwietnia, w skutek których związki handlowe z Anglikami na rozkaz władz chińskich przerwanemi zostały, a kilku kupców angielskich uwięziono.

Francyja.

Izba parów dnia 30. lipca przyjęła znowu kilka wniosków do ustawy. Prośba, w któréj zwracano uwagę izby na konieczność użycia środków, by przez wytępienie lasów zmianie powietrza a z tąd nieobliczonym dla rolnictwa wynikającym szkodom zapobiedz, przesłaną została do ministra skarbu.

Taż izba na posiedzeniu swojém dnia 2go sierpnia przyjęła 92 głosami przeciw 4 wniosek do ustawy, dotyczący się zezwolenia pensyi dla pana Duguerre. Skoro sankcyja ustawy téj w *Monitorze* ogłoszoną będzie, nastąpią zapewne oczekiwane z takiém upragnieniem wyjaśnienia o *Daguerotypie*, o którym dotąd, oprócz wynalazcy, samemu tylko panu Arago wiadomo.

Zdaje się, że na posiedzeniach następnego roku hasłem lewéj strony będzie reforma wyborów. Propozycyę pana Gauguier o zatrzymanie płacy tym deputowanym, którzy w usługach państwa zostają, uważać należy za usiłowanie zbadania placu walki i przygotowania izby. Izba wyraziła się wprawdzie przeciw téj propozycyi, wszelako nie tak stanowczo, iżby zamysłom takiego rodzaju odbiérano zupełną nadzieję. P. Gauguier, gdy wniosek jego uchylono, oświadczył, że spodziéwa się na następnych posiedzeniach znaleźć izbę chętniejszą w tym względzie, a główni wspiéracze reformy wyborów nie dają się odwieść od swych zamysłów i przed samym końcem tegorocznych posiedzeń

układają plan wyprawy na następne posiedzenia i ustalają swoje w téj mierze zasady.

Fabrykańci cukru z buraków w departamencie *de l' Aisne*, udali się d. 21go lipca do podprefekta okręgu *St. Quentin*, protestując przeciw zniżeniu uchwałą królewską podatku od kolonijalnego cukru, i zagrażając, iż podatki płacić zaprzestaną. Podprefekt odpowiedział im, że tylko izba ma prawo wyrokowania o czynnościach rządu, do niéj więc przeto z prośbą w tym względzie odnieść się należy.

Arcybiskup paryzki, który od niejakiego czasu na ból w piersach zapada, léczony przez zdatnego lékarza, przychodzi już do zdrowia.

Królestwo Polskie.

— *Z Warszawy d. 9. sierpnia.* —

Po długoletnich cierpieniach, zakończył w d. 16. z. m. we wsi Rokitnicy, w gub. Płockiéj, życie Józef Niemojewski, były jenerał-major w b. wojsku polskiém, niegdyś starosta Szremski. (*K. W.*)

Rossyja.

— *Z Petersburga d. 27. lipca.* —

Z początkiem tego miesiąca peryjodyczna literatura stolicy naszéj pomnożoną została nowém pismem, *Gazetą policyi*, którą główny urząd policyjny wydaje. — Od dwóch tygodni upały są tu tak wielkie, jakich w podobnym stopniu nie przypominają sobie od lat kilku. Są one również dla ludzi jak i dla zwiérząt uciążliwe, a nawet nocy są tak parne, że tylko przy otwartych oknach spać można. W dniach tych mieliśmy już ciepła 28 do 30 stopni Réaumura w cieniu. Wielkie burze także się często zdarzają.

Turcyja.

Journal des öster. Lloyd z d. 7go b. m. pisze co następuje z Tryjestu pod d. 6. t. m.: »Raport podróży kapitana Marassi, który na statku parowym *Mahmudie* d. 3. b. m. z Syry tu przybył, zawiéra o wydaniu floty sułtańskiéj Wice-Królowi egipskiemu, następujące bliższe podania:

»Wiadomo że Kapudan-Basza, opuściwszy z flotą turecką Dardanelle, powitany był pod Tenedos przez francuzkiego admirała Lalande 21 wystrzałami z dział i odprowadzony aż do Mityleny, z kąd francuzka eskadra do Warli, a turecka do Alexandryi popłynęła. Skoro Kapudan-Basza przed port ostatni przybył, rozpoczęły się układy między nim a Mehmedem Alim, za pomocą statku parowego *Nilo*, który kilkakrotnie tam i na powrót płynął, dopokąd obie strony nie porozumiały się, i 7 tureckich okrętów linijowych, 11 fregat i 4 mniejsze statki wojenne nie zawinąwszy pod Marabut, pod rozkazy Mehmeda Alego poddanemi nie zostały. Trzy okręty linijowe, kilka fregat, wraz z kilku mniejszemi okrętami, których dowódzcy zdrady Kapudana-Baszy podzielać nie chcieli, odpłynęły natychmiast z powrotem do Konstantynopola. Kapudan-Basza wylądowawszy powitany był na czele sztabu swojego z uniesieniem radości, przyjęto go z wszelkiemi godności jego odpowiednemi honorami i pomieszczono w pałacu Ibrahima-Baszy, gdzie już uprzednio do najświetniejszego przyjęcia poczyniono przygotowania. Mehmed Ali obsypywał pożądanych gości swoich największém wyszczególnieniem i urządził festyny radości, które przez dni kilka miasto ożywiały. Cztéréj konzulowie jeneralni wielkich mocarstw, połączywszy usiłowania swoje, starali się wzbudzić w Mehmedzie Alim uczucie słuszności, i skłonić go do nieprzyjęcia floty tureckiéj; lecz on oświadczył, że ją tak długo zatrzyma, dopokąd prawo dziedzictwa rodzinie jego z niepodległém posiadaniem Egiptu wraz z Syryją aż do Konii i Maraszu zaręczoném, a osobisty przeciwnik jego Chosrew Basza wygnanym nie będzie.«

»Kapudan-Basza starał się odstępstwo swoje ubarwić tym pozorem, że Sułtana Mahmuda nieprzyjaciele reformy zabili, i że tylko dla pomszczenia się pana swojego przyłącza się do egipskiéj potęgi, z którą zjednoczony chce do Konstantynopola powrócić i bronić młodego Sułtana przeciw tym źle myślącym, którzy go otaczają. W Konstantynopolu stracono wszelką otuchę, ale zarazem panuje największa spokojność. By jednak być wolnym od wszelkiéj obawy buntowniczych poruszeń ze strony dawniejszéj partyi, nakazano Basszy Widdynu, by w 10,000 ludzi do stolicy pospieszył.«

»Z Egiptu donoszą o posuwaniu się Ibrahima Baszy ku Konii i o ciągłém zbiegostwie w wojsku tureckiém. Z trwogą przeto i natężeniem oczekują powrotu statku parowego, który Mehmedowi Alemu przywiózł od nowego Sułtana projekta pokoju, a który d. 20. koło Dardanellów przepływając, zapewne d. 21. do Konstantynopola zdążył.«

»Flota francuzka po krótkim pobycie w Warli stanęła na kotwicy przed ujściem Dardanellów, gdzie się także angielskiéj spodziéwano, która według zeznań greckiego kapitana, d. 24. z. m. z pod Samos na północ płynęła.«

»Gdy kapitan Zenkowicz na austryjackim statku parowym *Lodovico*, dążąc z Konstantynopola do Syry, w Dardanellach koło francuzkiéj floty przepływał, admirał Lalande wysłał do niego łódź z jednym z oficerów swoich, prosząc kapitana, by mu dał wyjaśnienia o stanie rze-

czy w stolicy. Z pytań zadawanych kapitanowi w ciągu długiéj rozmowy domyślił się tenże, iż fałszywa wieść o wylądowaniu wojska rossyjskiego do Konstantynopola, doszła także do admirała Lalande.«

Z Alexandryi d. 17. lipca 1839.

»Pod czas gdy siła morska Mehmeda Alego odpadnięciem Kapudana Baszy 7 okrętami liniowemi, 11 fregatami, 2 korwetami i 2 brygami wzmocniona, do niebezpiecznéj doszła wielkości, mówią także, iż Hafiz Basza, dowiedziawszy się o swém złożeniu z dowództwa, ze wszelkiemi szczątkami wojska tureckiego do Ibrahima Baszy przeszedł. W równym czasie donoszą listy i podróżni z Bagdadu, że Churszyd Basza w 20,000 Arabów pod Bassorę podstąpił, żądając dla wojska swojego za gotowe pieniądze żywności, a Wielkorządzca turecki nie tylko mu na to zezwolił, ale nadto poddał mu miasto, któryto wypadek sprawił największą radość w Bagdadzie.«

»Kapudan Basza, który przy wylądowaniu złożył hołd Wice-królowi oddaniem szabli swojéj, i takowę z serdecznem uściśnieniem na powrót otrzymał, nosi teraz mundur egipski i stał się bohatérem dnia. Ludność miasta śród nieustannych na cześć jego wystrzałów radości z jednego festynu na drugi spieszy, i przy tych powszechnych uniesieniach jeden człowiek tylko o wielkich zamiarach rozmyśla. Nie dziw, gdyby Mehmed Ali mniemał, iż los do wielkich powołuje go czynów, i ze wszech stron, tak szczęściem oręża jakoteż zdradą wzywa go na szczyt niebezpiecznéj godności, która przy jego tak lądowéj jakoteż morskiéj sile naprzeciw obranemu z odwagi i potęgi nieprzyjacielowi, niezmiernéj dumie jego zdaje się do osiągnienia podobną.«

NOWINY LWOWSKIE.

Dnia 13go przedstawiono w ogrodzie po-jezuickim przez aktorów sceny niemieckiéj znany spektakl, pod nazwą: Anglicy w Indyjach Wschodnich. Ich Król. Moście zaszczycili to widowisko Swą obecnością, a chociaż publiczność nie wiedziała, że je tak dostojni Goście odwidzą, jednak licznie się zgromadziła. — Miejski teatr odnawiają teraz wewnątrz, aby pod nastąpić mającą bytność Jego Ces. Mości, cokolwiek przyjemniéj wyglądał. — Na odpuście w Winnikach dnia 15go nie było licznéj publiczności. Zaiste dziwić się wypada, dla czego Winniki i okolice tamtejsze przez nas tak rzadko są odwidzane, zwłaszcza, iż trudno znaleźć miasta, któreby tak pięknemi i rozlicznemi widokami otoczone było.

Y***

Magistrat lwowski zawsze czynnie staranny równie o zdrowie jak i wygodę mieszkańców Lwowa, nie zaniedbuje zarazem zwracać baczności swojéj i na co raz większe upiększenie miasta; jakoż i teraz zakładając studnie dla trzech odleglejszych dzielnic, umyślił je ozdobić pięknemi z żelaza ulanemi wystawami, i tak: na placu dochodząc do pojezuickiego ogrodu, przed koszarami tak zwanemi Sorgera, stać ma pośrodku kotliny studniowéj na wzniosłéj podstawie waza cztéry stóp wysoka, razem z postumentem 3937 funtów wied. ważąca, podług kamiennego pierwotworu, który się znajduje w Sztutgardzie. W około fryzy téjże wazy czternaście figur wypukłéj roboty składają myśl alegoryczną, oznaczającą życie człowieka, podług pomysłu wziętego z antyku w Pompei odkrytego. Na placu przed kościołem Ś. Mikołaja o. ł. stać będzie waza mniejszego obwodu, ważąca z postumentem 1879 funtów wied., podług oryginału znajdującego się w gabinecie drezdeńskim. Na placu przy koszarach tak zwanéj pikiety ogniowéj już stawiają trzecią studnię, na któréj wznosi się statua Wenery, ważąca z dwoma sfinxami 969 funtów wied., podług odlewu gipsowego znajdującego się w akademii wiedeńskiéj. Jest ona podług pierwotworu »Wenery z wody wychodzącéj«, co poznać po osłonie mokréj, do ciała przylegającéj. Do tych trzech wystaw dodane są atrybuta, sfinxy, delfiny, arabeski i rozety po części do ozdoby kotlin, po części zaś do ozdoby podstaw służące. Te wszystkie ozdoby studniowe lane są w wyrobni księcia Salm w Blańsku, w Morawii, i ważą 6716 funtów *netto*, a kosztują 2333 zr. 33 kr. m. k. z odstawą.

Cieszy nas to nie pomału, że nasi artyści sztuki malarskiéj, oprócz zwyczajnego malowania portretów, trudnią się także takiemi obrazami, gdzie talent ich, tak co do utworu jakoteż charakterystyki, w wyższym zakresie rozwinąć i udowodnić się może. I tak p. Felix Orlikowski wygotował temi czasy do kościoła ormiańskiego w Suczawie chwalony przez znawców obraz, przedstawiający St. Grzegorza patryjarchę i męczennika w akcie, gdy tenże swemu prześladowcy, w obec rycerzy i innych osób, chrztu udziela. Obraz ten mierzy 6 stóp wied. wysokości a 4 szerokości, i został już odesłany w miejsce swojego przeznaczenia. (9)

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

(Z korespondencyi prywatnéj.)

Wiedeń d. 11. *sierpnia* 1839. Handel wołmi: Spełnił się nasz domysł w ostatniém do-

niesieniu względem ceny umieszczony, cena bowiem w handlu hurtowym podskoczyła i płacono od cetnara po 38½ do 41 zr. w. w. bez różnicy czyto wołu galicyjskiego czy węgierskiego, a to handlarzom bez, przychodniom zaś z odtrąceniem drugiego procentu. Przyczyny wyższéj ceny w ostatniém doniesieniu naszém wytknęliśmy. Nie pozostaje nam przeto jak o widokach nieco napomknąć, które zdają się być pomyślne, ileże na jarmark peszteński tylko 14 stad wołów galicyjsko-multańskich ma być dostawionych. W tém miejscu jednak musimy zrobić tę uwagę, iż oferty wyż 40 zr. i to z odtrąceniem drugiego procentu, uzyskać nie możemy, za najlepszą bowiem jakość z obowiązkiem przystawy na 26. t. m. tylko po 40 zr. z odtrąceniem drugiego procentu od cetnara w téj chwili otrzymaliśmy, w celu wysłania do Galicyi, co nawet już wypełniono.

H a n d e l w ó d k ą. Przed rogatkami płacą za stopień po 22½ do 27 kr. m. k. Z dóbr p. barona Konopki nadeszło wódki przeszło 100 wiader do sprzedania, lecz gdy dóm handlowy p. Elkana ma tę sprzedaż sobie zleconą i z ceny robi tajemnicę, to takowéj dokładnie nie wiémy.

Z Węgier. — *Pester Handlungs-Zeitung* z d. 7. sierpnia r. b. donosi z T e m e s w a r u, iż tegoroczny tamże zbiór kukurudzy i ziemniaków źle wypada; ziarnka kukurudziane są od upałów zupełnie wysuszone, zaś ziemniaki zawczasu dojrzały i także małe. — W N i t r z e i okolicy zbiór zboża jest tylko bardzo mierny, w T y r n a w i e zaś i okolicy wcale niewydatny.

Londyn d. 1. *sierpnia* 1839. Z powodu niestałéj pogody był w dniach ostatnich lipca żywszy handel pszenicą, z podwyższeniem w porównaniu z dawniejszemi cenami o 2 do 3 szylingów na kwarterze za angielską i ocloną zagraniczną, a o 3 do 4 szyl. za nieoclonę zagraniczną pszenicę. Pszenicy angielskiéj przybyła na sprzedaż dosyć znaczna ilość i zbytą została po podwyższonych cenach powyższych; o nieoclonę bardzo się dopytywano, i drożéj się z nią trzymano. *Courier* czyni z tego powodu następujące uwagi: »Spodziéwamy się, że się parlament nie rozejdzie, nie naradziwszy się nad niespokojnym stanem, w jakim kraj obecnie zostaje przez zgubny wpływ u s t a w z b o ż o w y c h. Zimno-dżdżyste powietrze, które w ostatnich ośmiu do dziesięciu dni było panującém, będzie miało bez wątpienia szkodliwy wpływ na zbiory, a jeźli w końcu najbliższego tygodnia pomyślna zmiana nie zajdzie, okropne skutki przewidywać należy. Przywóz milijona do dwóch milijonów kwarterów zagranicznego zboża będzie wtedy nieodzownym, i jak w takim przypadku, przy obecnym stanie interesów pieniężnych, pretensyje o zapłatę za wprowadzone zboże będą mogły być zaspokojonemi, jest to pytanie, które łatwiéj zadać, niżli nań odpowiedzieć. Bank angielski widocznie lęka się nadejść mogącéj burzy i stara się o środki do stawienia jéj czoła. Tylko obawa niezwykłych przykrości mogła spowodować bank angielski do uczynienia bankowi francuzkiemu tak upokarzającéj propozycyi (zaciągnienia u niego pożyczki); lecz sądzimy, że w obecnych okolicznościach dyrektorowie banku są zupełnie do usprawiedliwienia, gdy nie zaniedbują żadnych usiłowań do zajęcia mocnego stanowiska. Cena zboża w przecięciu szła w górę w dwóch ostatnich tygodniach, i w *City* są tego zdania, że najdaléj za sześć tygodni otwarte będą porty na przywóz zboża za opłatą najmniejszego cła. Jeźli tak będzie, wtedy nastąpi nowy ubytek pieniędzy; co większa przyjąć można, że się to teraz już dzieje, bo zapewne teraz już znaczne partyje zboża zakupują na stałym lądzie na rachunek angielski.« (*Oestr. Beob.*)

Drzewo grochowe sybirskie.

Drzewo grochowe sybirskie (*acacia caragana*), sadzą teraz w okolicy Petersburga, także wiele już w Kurlandyi, Liwonii i Estonii, gdzie się wcale dobrze przyjmuje. W gruncie piaszczystym udaje się ono najlepiéj i tylko w piérwszych latach wymaga chodzenia koło siebie i wilgoci. Strączki tego drzewa przed pęknięciem wymłócone, dają groch dobry do gotowania, smażenia, mielenia i na chléb. Potrawa ta jest zdrowa. Drzewo to dochodzi 30 stóp wysokości; nasienie jego wysiewa się na wiosnę, a otrzymane latorośle przesadza się w kwietniu w następującym roku. Także na płoty i szpalery bardzo jest ono przydatne. Liście jego na jesień zebrane i należycie wysuszone, są dobrą strawą dla rogacizny. Drzewu temu służyłoby bardzo dobrze i nasze (galicyjskie) klima, i możnaby je także z korzyścią do wysadzania gościńców używać.

(*Oekon. Neuig. und Verh. N.* 52.)

(Do tego Nru. Gazety dołączony jest Ner. 33. Rozmaitości.)

Redakcyja: I. N. Kamińskiego — Drukiem Piotra Pillera we Lwowie.